

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK *

Posamezna številka 16 vinarjev.

Cene po pošti:

za celo leto K 40.—
za pol leta K 20.—
za četrt leta K 10.—
za 1 mesec K 3.50
Za Ljubljano mesečno 3 B.
Uredništvo in uprava.
Kopitarjeva ulica št. 6.
Uredn. telefon št. 50.

Belgrajska vlada odstopi.

Zagreb, 29. julija. (Izvirno) »Jutarnjemu listu« brzojavljajo iz Belgrada: Cel prošli teden je vladalo v kabinetu največje soglasje, tako da se je zdela vest o demisiji, ki se je razširila v soboto, zelo neverjetna. Ko smo se informirali na kompetentnem mestu, smo izvedeli sledeče: Seja ministrskega sveta se je izvršila popolnoma mirno. Naenkrat se je dvignil ministrski predsednik Protič in je opomnil na članek v »Demokraciji«, v katerem je govor o aferi djakovskega škofa. Ob tej priliki je omenil ministrski pred-

sednik indiskretnost tistih, ki so informirali »Demokracijo«. Prisotni ministri pa so bili zelo osupnjeni nad tem Protičevih besed. Konstatirali so, da ni nihče dal vesti v »Demokracijo«. To pa Protiča ni umirilo, udarjal je ves razjarjen s pestjo po mizi ter se žaljivo izrazil o prisotnih ministrih. Tu se je spopadel s Protičem Ljuba Davidović in protestiral proti takemu postopanju. Protič je dejal, da bo podal demisijo, kakor hitro se prestolonaslednik vrne. Z demisijo Protičevu je v zvezi demisija celega kabineta.

Volitve v konstituanto.

Belgrad, 28. julija. (Izvirno poročilo »Več. listu«.) Volitve za konstituanto se

bodo vršile meseca marca prihodnjega leta.

Italija potrebuje 10 milijard kredita.

LDU Rim, 28. julija. (Dun. KU.) Agenzia Stefani poroča: V senatu je izjavil ministrski predsednik Nitti, da je vlada odločena vzdržati potrebni notranji red. Italija potrebuje za preskrbo s potrebnimi surovinami v inozem-

stvu kredita 8 do 10 milijard. Nadalje izjavlja, da soglaša s predlaganim zapnim dnevnim redom, ki je bil soglasno sprejet. — Zbornica je sprejela proračunski provizorij do 31. decembra t. l.

Ogrski državljani izgnani iz Nižje Avstrije.

LDU Dunaj, 28. julija. (ČTU.) »Korespondenz Express« javlja, da je nižje-avstrijska deželna vlada naročila dunajskemu policijskemu ravnateljstvu, naj vse

ogrske državljane, ki bivajo začasno na Nižje Avstrijskem, brez ozira na pripadnost strankam, izžene iz Nižje Avstrije.

Šopronjski proletarijat noče pod Nemško Avstrijo.

LDU Budimpešta, 28. julija. (Brezlično.) Ljudski poverjenik za zunanje posle Bela Kun je prejel nastopno brzojavko: Nemško govoreči proletarijat šopronjskega okraja je povodom odstopitve nemških okrajev Nemški Av-

striji sprejel soglasni sklep, da ostane zvest ogrski vladi sovjetov in da se bo z orožjem v roki bojeval proti priklonitvi k novi imperialistični in kapitalistični državi in da bo branil svojo svobodo.

Poganjanja Mažarov z entento.

LDU Dunaj, 28. julija. (ČTU.) »Korespondenz Express« javlja: Predsednik ogrskega delavskega in vojaškega sveta Jakob Weltner in vodja strokovne zveze ogrskih kovinskih delavcev Karl Bayer sta na povabilo dunajskih ententnih misij prišla v soboto na Dunaj. Weltner, Bayer in poslanik Böhm so imeli konferenco s šefom angleške vojaške misije, polkovnikom Cuninghamom in z dunajskim itali-

janskim poslanikom princem Livio Borghese. Skušali so doseči sporazum med ententnimi vladami in budimpeštansko sovjetsko vlado. Razprava je ostala do sedaj brezuspešna, ker so zastopniki entente zahtevali, da mora budimpeštanska vlada odstopiti, dočim so ogrski delegati izjavili, da ne morejo razpravljati pod pogojem, da odstopi Bela Kun. Ogrska vlada da je pripravljena k celi vrsti koncesij, ki pa

niso političnega, marveč gospodarskega značaja. Ogrska vlada ponuja močnejše varstvo in zavarovanje inozemskega premoženja na Ogrskem. O prostovoljnem odstopu sovjetske vlade pa da ne more biti govora. Pogajanj ne smatrajo za popolnoma razbita, ker je Jakob Weltner še ostal na Dunaju.

Mažari se umikajo.

LDU Nauen, 28. julija. (Brezlično.) Ogrsko vrhovno armadno poveljništvo poroča z dne 28. t. m.: Da se izognemo boju z večkratno rumunsko premočjo, smo v polnem redu in brez izgub umaknili svoje čete do Tise. Szolnoško mostišče in črta reke Tise sta v naših rokah. Majhni češki oddelki so zasedli več krajev v nevtralnem pasu in s tem kršili premirje.

Bela Kun.

LDU Praga, 28. julija. (ČTU.) »Pravo Lidu« piše: Ogrska in Madžarska proletarska republika in tudi ne socialistična republika. Na Ogrskem vlada krvavi diktator Bela Kun, ki ne sedi na predsedniškem stolu po volji naroda, temveč po milosti kapitalistične nacionalne madžarske buržoazije. V republiki, ki je samo po imenu socijalistična, so dobili moč elementi, ki jih delavstvo nikdar ni videlo v svojih organizacijah, ter različni pustolovci ali mladi ljudje. Ti stoje za Belo Kunom, med tem, ko se politično organizirano delavstvo postavlja proti Kunu. Bela Kun se ne briga za želje madžarskih socialnih demokratov, njegova megalomanija hoče na vsak način obdržati, kar mu je grof Karolyi priigral v roke. Z vsemi sredstvi hoče obdržati svojo diktaturo. Resne sodeže in preiskušene vodje strokovnih organizacij je proglasil za veleizdajnike in jih izdal samovolji in neprebujeni masi najetih vojakov. Opozorjen, da bo madžarska republika morala propasti, ako se ne bo delalo, je odgovoril, da ne rabi delavcev, da mu zadustujejo vojaki, s katerimi bo, ako hoče, zavzel ves svet. S tako vero vlada Bela Kun. Vsak dan prihajajo v Budimpešto z napačno deklaracijo polni vlaki orožja in municije. Bela Kun dobavlja avstrijski republiki pitane prašiče, ki ne morejo omajati diplomatskih principov dunajske vlade, dobi pa za to polne vlake topov, strojne in municije. Bela Kun je prebrisan človek, ki mu namen posvečuje sredstvo. Spoznal je, da ima ententa s svojimi lastnimi zadevami opravka, da bi se mogla odločiti za ekspedicijo proti Madžarski. Na ozemlju bivše monarhije nastale sosednje države hočejo živeti v miru in ne mislijo na osvojevanja. Kun se tudi ne boji sosedna na jugu, o katerem je prepričan, da ga popolnoma absorbira konflikt z Italijo. Ako bi mu bilo res na tem, da se Ogrska razcvete in ako bi mu bilo za blagor ljudstva, bi odstranil diktaturo in sestavil koalicijsko vlado, ki bi odgovarjala politični in socialni sestavi naroda ter bi mislil tudi na demobilizacijo in ustvaritev prijateljskih zvez s svojimi sosedi. Bela Kun pa misli večinoma le na osebne koristi,

ki so mu višje kot vse drugo, in ker dobro ve, da bi mirne in zadovoljive razmere pomenile konec absolutizma, vzdržuje nadalje vojno stanje. Nepričakovano je začel vojno z Rumunijo, s katero ogroža tudi čehoslovaško republiko. Mnogoštevilne čete, ki jih premika ob slovaški meji, nas upravičeno navdajajo s strahom, da ne bi na Slovaškem nanovo začeli boj. Take stanje stvari na naših mejah nam ne more biti brezpomembno. Naša stranka je poslala v vlado čehoslovaške republike svojega moža na prvo in najbolj odgovorno mesto. Stranka ima veliko odgovornost za usodo republike. Želeli bi, da se čimprej vrnejo normalne razmere, ki bi vsem državljanom vrnille pravice in zavarovale miren potek produkcije in življenja. Želeli bi, da se naša vojska čimprej razpusti, da bi se vsak vojak vrnil v svojo družino in k svojemu delu ter da odpadejo neproduktivni izdatki za vojsko, ki tako ogrožajo državo po vojni.

Vse te želje je naš sodrug ministrski predjednik izrazil v vladni izjavi ter so smernice za zunanjo politiko naše vlade. Kaj se bo zgodilo, če bo Bela Kun vse miroljubne načrte naše vlade in naše stranke prekrizal s svojo pustolovsko politiko, ki je na videzno socialistično-komunistična, v resnici pa vojaško-nacionalna? To je izredno važno vprašanje, pred katerim ne smemo zapreti oči in na katero moramo na vsak način jasno odgovoriti.

Italijani rovarijo tudi v Črnigori

LDU Belgrad, 28. julija. Italijanske oblasti pošiljajo vsak dan iz Italije v Črnogoro pristaše bivšega kralja Nikole in druge razbojnike. To je ugotovljeno po preiskavah prijetih banditov, ki priznavajo, da so jih Italijani oborožili in poslali v Črnogoro.

Kitajski vojni minister v Belgradu.

LDU Belgrad, 28. julija. Kitajski vojni minister Džing-Džang je došel s svojim adjutantom v Belgrad.

Za svobodno trgovino.

LDU Belgrad, 28. julija. Enketna komisija, ki je razpravljala tri dni o rešitvi gospodarskih in industrijskih vprašanj, je zaključila danes svoje delo. Sprejeta resolucija zahteva svobodno trgovino.

Američani in Angleži ne pošljejo čet na Reko.

LDU Dunaj, 27. julija. (ČTU.) Po »Wiener Mittagszeitung« poroča »Chicago Tribune« iz Rotterdama, da je general Pliss odklonil pošiljatev američanskih čet na Reko. Isto odklanjajo tudi Angleži. Glede Francije pa izjavlja Pichon, da se še ni trdno odločila.

Reški dogodki.

LDU Dunaj, 28. julija. (ČTU.) »Der Morgen« poroča po francoskih listih iz Rima, da preiskovalna komisija o reških dogodkih do sedaj še ni izdala nobenega poročila. Povabila je k zaslišanju predsednika italijanskega narodnega sveta, župana ter predsednika in podpredsednika trgovske in obrtne zbornice.

Dr. Renner prosi za podaljšanje roka.

LDU St. Germain, 28. julija. (Dun. KU) V noti, ki jo je naslovil državni kancler dr. Renner na predsednika mirovne konference,

se naproša vrhovni svet, naj se podaljša dovoljeni rok za odgovor na predložene mirovne pogoje najmanj za teden dni. Prošnja se utemeljuje z izpremembo v vodstvu nemško-avstrijske mirovne delegacije, kakor tudi vsled poklicanja ekspertov, ki naj bi pojasnili gotova vprašanja ter tako pospešili dela nemško-avstrijske mirovne delegacije, kakor tudi olajšali mirovni delegaciji odločitve v zapletenih vprašanjih.

Poljsko-ruske razmere se zboljšale.

LDU Krakov, 27. julija. (ČTU.) PTA poroča, da so se poljsko-ruske razmere zboljšale, kar ima pomen posebno za zgraditev protiboljševiške fronte.

Nemci v Litvi.

LDU Krakov, 27. julija. (ČTU.) »Gazetta Varšavska« piše, da Nemci izpraznjujejo Litvo, da pa vstopajo v litvinske službe, tako da je danes na Litvi okoli 35 odstotkov Nemcev. Razen tega so se Nemci vtihotapili v vse litvinske urade, tako da imajo še vedno nemški in boljševiško-ruski značaj.

Trgovina z Nemčijo.

LDU Rim, 28. julija. (Dun. KU) Poseben dekret dovoljuje zopetno trgovino z Nemčijo. Določila glede plačil v sovražno inozemstvo ostanejo v veljavi, izvzemši plačila, ki nastanejo vsled trgovskih zvez.

Foch bo spisal svoje spomine.

LDU Dunaj, 28. julija. (ČTU.) »Neues Wiener Journal« poroča iz Londona preko Berna po »Daily Mailu«, da misli maršal Foch oditi na svoje posestvo v Bretanjo, da spiše tam svoje spomine iz velike vojne.

Iz pokrajine.

k Cenjene naročnike vljudo opozarjamo, da naj nam v najkrajšem času dopišljejo naročnino, ker s 1. avgustom ustavimo list vsem onim, ki nimajo list plačan do meseca junija.

k Potovanje prestolonaslednika. V soboto in nedeljo je nadaljeval prestolonaslednik Aleksander svoje potovanje po Bački. Najprej je posetil Szentu a za tem madžarsko Kanižo. Povsod je bil burno pozdravljen. Odtod je odšel v Horgos, kjer ga je pozdravil v imenu vsega naroda Ljuba Milovanov. V Subotico je došel ob 6.15 ter je bil navdušeno sprejet in pozdravljen. Pozdravne govore je imel župan dr. Matijević. Na to je posetil Sandor in zatem Sombor. Po prvotnem načrtu je hotel prestolonaslednik Aleksander priti tekom današnjega dne v Belgrad.

k Imenovanja v poštni upravni in prometni službi. Za višja poštna komisarja dr. Joško Lebar in dr. France Janžekovič pri poštenem ravnanju v Ljubljani; za višje poštne kontrolorje: Anton Batič, Maribor 1, Jakob Novak, Maribor 2, Rado Jeglič, računski oddelek poštnega ravnateljstva, Matija Röthl in Ivan Napotnik, Ljubljana 1, Miroslav Brumat in Ivan Kosovinc, poštno ravnateljstvo; za poštne višje oficijale I. razreda Anton Bučar, Josip

Zentrich, Adalbert Lasanski in Alojz Delkin, Ljubljana 1; Leopold Košenina, Maribor 2, Alojz Karba, Maribor 1, Radoslav Vrus, računski oddelek poštnega ravnateljstva; za poštne kontrolorje: Franjo Čuš, Maribor 2, Matija Svetlič, ekonomat poštnega ravnateljstva; Milan Zemljčič, Ptuj, Franc Irgolič, Maribor 1; za višje poštne oficijale: Jakov Zavodnik, Matija Meden, Franc Matjan, Ljubljana 2, Anton Klemenčič, Ivan Kranjc, Maks Sauran, Mirko Bernard, Maribor 1; Miloš Katič, računski oddelek poštnega ravnateljstva; Janko Bračko in Emanuel Škoda, vzdrževalni odsek za brzojav in telefon v Mariboru; za poštne oficijale: Jernej Vengušt, Radgona, Fran Zupančič, Ljudevit Fajgelj in Anton Majer, Maribor 1, Ivan Konte, Josip Polak, Martin Mlakar, Karol Kumar, Anton Preinfalk in Ivan Pevc, Ljubljana 1, Andrej Duša, računski oddelek poštnega ravnateljstva; Karol Čeh, Adolf Kaffou in Ivan Zupanec, poštno ravnateljstvo; Andrej Anžlovar, shranjevalni urad poštnega ravnateljstva; Franc Petek, Ptuj; Tilen Epich, prideljen kr. pošt. ministrstvu; Anton Perko, vzdrževalni odsek za brzojav in telefon v Ljubljani; Franc Zmazek, vzdrževalni odsek za brzojav in telefon v Mariboru; Franc Lapajne, Novomesto; Jernej Vidmar, Maribor 2.

k Zopet v domovini. Prvi transport iz Francoskega s preko 220 oseb po številu, je došel v Zemun, ter so ga 28. t. m. prepeljali v Beograd. Prihodnji transport odide iz Pariza 4. avgusta.

k Ljubljanski dijaki prirede v soboto zvečer ob 8. v »Našem domu« v Tržiču burke enodejanke »V ječi«, »Rdeči nosovi« in dvodejanko burko »Anarhist«. V nedeljo zvečer ob 8. pa narodno igro v šestih slikah »Dimež«. Vabi se k obilni udeležbi.

k Pisemski promet z Nemško Avstrijo in Čehoslovaško zopet odprt. Glasom Uradnega lista poštne in brzojavnega ravnateljstva v Ljubljani je pisemski promet z Nemško Avstrijo in Čehoslovaško zopet odprt. Dopustne so samo naslednje poštne pošiljke: navadna odprta pisma, navadne in priporočene dopisnice, nepriporočeni vzorci in navadne tiskovine. Za vse dežele izven Jugoslavije velja za inozemstvo. Ker pa je glede inozemske korespondence cenzura še vedno v veljavi, se morajo v inozemstvo naslovljena pisma oddajati odprta.

k Darovani čevlji. Ministrstvo za trgovino in industrijo je poklonilo ministrstvu za prosveto 1000 parov čevljev iz ravnateljstva plena za siromašne dijake, 10.000 parov pa ministrstvu za obnovo, da se razdele siromašnemu prebivalstvu opustošenih krajev.

k Nizozemski konzulatni urad v Zagrebu uraduje na Markovem trgu št. 4., 2. nadstropje.

k Visoka gozdarska gospodarska šola. Dementira se vest, da se osnuje v Zagrebu visoka gozdarska gospodarska šola v Zagrebu.

k Prof. Vekoslav Klajič slavi 70-letnico svojega rojstva; Klajič je, kakor znano, storil zelo mnogo za zgodovino hrvatskega naroda. Spisal je mnogo zgodovinskih del o Hrvatih in poedinih dobah hrvatske zgodovine.

k Razbojniške tolpe. Javlja se, da se na Velebitu nahajajo velike razbojniške tolpe, ki se potikajo okrog. Istotako poročajo iz Hercegovine.

k Svoboden uvoz sladkorja. Iz Belgrade poročajo: Dela se na to, da se dovolji svobodni uvoz sladkorja iz inozemstva, da bi se na ta način odpravilo pomanjkanju sladkorja in odpravilo verižno trgovino s sladkorjem.

k Zaključni izkaz zbirke za koroške begunce z dne 10. maja 1919. Osrednji zavarovalni oddelek Ljubljane: Zbirka uradništva K 720; zbirka uradnika g. Adlerja K 2204; zbirka uradnika g. Mušiča K 76; zbirka uradnice gđc. Cotman K 54820; zbirka uradnice gđc. Rozman K 108; zbirka uradnice gđc. Šibenik K 70; Podružnica Maribor (Predstojnik gospod Planinšek) K 5813. — Okrajne poslovalnice: Krško (predstojnik gospod Magdič Fr.) K 1639; Radovljica (predst. g. Lavrinc F.) K 3047; Kamnik (predst. g. Kostanjevec J.) K 694; Litija (predst. g. Neffat M.) K 462 skupaj K 15.381'20. Od zgoraj navedene po inicijativi g. urad. vodja Zvonka Zolgar nabrane svote se je oddalo posredovalnici za begunce v Ljubljani K 10.079'20 ostanek K 5302 pa bo Poverjeništvu za socialno skrb porabilo za brezplačno perilo najrevnejšim beguncem. — Poverjeništvu za socialno skrb.

Iz Ljubljane.

1 Delegat francoskega ministrstva zunanjih del g. P. de Lanux, specialist v jugoslovanskih vprašanjih, je včeraj v posebni službeni misiji prišel v Ljubljano. Posetil je predsednika deželne vlade g. dr. Janka Brejca, nakar se je delj časa razgovarjal z g. ing. L. C. Meurvilom, da bi se čim najbolje informiral o razmerah, ki vladajo pri nas. Ker se hoče nekaj dni odpočiti, se g. de Lanux napoti na Bled, ki je sedaj, kakor se kaže, zaslovel tudi v Parizu. Z Bleda odpotuje v Zagreb, Beograd in Dubrovnik. Odličnega gosta, ki je znan kot dober naš prijatelj, pristrčno pozdravljamo na naših tleh.

1 Razstavljen umotvor. Naš domači umetnik, akad. kipar in profesor Repič na državni obrtni šoli v Ljubljani je izročil pravkar krasen relief »Marije pomagaj z Jezuškom.« V ploščo iz kararskega marmorja je vdolben polkrog in v tem polkrogu zazre gledalec čudovito lepo izraženo obličje Božje Porodnice z detetom v naročju, sedečo v oblakih. Kakor znano, se odlikujejo vsa Repičeva dela po lepi konceptiji, ki vpliva prijetno tudi na gledalca. To najnovejše delo je v četrtek, petek in soboto, vselej od 9 do 11 ure dopoldne v kiparskem ateljeju naše državne obrtne šole brezplačno na ogled.

1 Pogreb nadpaznika Ivana Koblerja, ki je bil od Italijanov v izvrševanju svoje službe ustreljen, je bil veličasten. Udeležile so se ga vojaške in civilne oblasti ter vojaška godba, na grobu pa je govoril pokojnemu v slovo vojni kurat. Ivan Kobler zapušča vdovo z dvema otročičema, katerih eden je star 3 leta, drugi pa 1½ mesca.

1 Umrli so v Ljubljani: M. Rafaela Žagar, uršulinka, 54 let. — Helena Saksida, hči zidarskega polirja, 11 mesecev. — Martin Drame, čevljarjev sin, 10 mesecev. — Oton Herman Jauker, profesorjev sin, 5 tednov. — Leopold Barlič, rudniški delavec, 18 l. — Fran Kopač, bivši čevlar, 73 let. — Avrelj Sojer, sin finančnega oficijala 9 let. — Ferdinand Burger, bivši čevljar, 88 let. — Josip Ocepek, premogar, 24 let. — Anton Visintin sin železničarja, 20 mesecev. — Jakob Nachtigal, zidar, 33 let. — Josip Černe, čevljarjev sin, 3 mesece. — Fran Rozman, bivši zlatar, 49 let. — Fran Pavčič, železničar, 54 let. — Elizabeta Hüttner, vdova vladnega inženjerja, 72 let. — Jakob Jurjevič, delavčev sin, 3 dni. — Frančiška Zavrl, hči posestnika, 18 let. — Ferdinand Plešnik, sodarjev sin, 13 let.

1 Tehnica za dojenčke. Poverjeništvu za socialno skrb nujno potrebuje tehniko za dojenčke za oskrbovalnico za dojenčke na Jesenicah. Kdor bi lahko odstopil proti primerni kupni ceni tako tehniko, naj pošlje ponudbo na poverjeništvu za socialno skrb ali pa se zgleda osebno na poverjeništvu, deželni dvorec, II. nadstr., soba št. 127, vsak dan od 10.—12. dopoldne. Če bi bil pa kdo tako blagohoten, da brezplačno daruje tehniko, temu se poverjeništvu za soc. skrb že vnaprej najtoplejše zahvaljuje.

Po svetu.

s Šaljive zgodbe. Dokaz železniški uslužbenec je tožil železnico, da si je pokvaril roko pri premikanju vozov in da mu je desna stran ohromela. Železniški zastopnik ga je pozval: »Pokažite, kako visoko vam je mogoče dvigniti roko.« Mož je zganil komolec, in to z znaki velike bolečine. Zastopnik ga je pozval zopet: »Pokažite zdaj, da preračunimo vašo škodo, kako visoko ste lahko dvigali roko pred poškodbo.« Mož je iztegnil roko visoko nad glavo. — Med vojno. Oče je bral o vojski, mati je pletla nogavico za vojaka, sestra je šivala za ranjence, prvošolec bi se moral učiti zemljevida, pa je le prestavljal svinčene vojaške iz dela sveta v drug del. Mati ga je opozorila: »Vilko, ali si se naučil?« — »Ne,« je odgovoril deček mirno in premaknil zopet svoje vojaške: »Nemci beže zdaj na Francoskem.« »Zakaj se ne učiš?« je zaklicala mati strogo. — »I kaj se bom učil zastonj?« — Oče pravi in drugi pravijo, da se bo izpremenil zemljevid. Torej je najbolje, da počakam z učenjem, dokler ni sklenjen mir. — Sodnik in mala priča. Ubili so zamorca. Edina priča zločina je bil majhen deček. Sodniku ni bilo všeč, da se zasliši deček, ki še ne ve, kaj je prisega, in ko je državni pravdnik dečka izpraševal, ga je vprašal sodnik: »Veš, kaj bo, če bi se zlagal na tem svetem mestu?« — »Vem, vrag bi me vzel,« je odgovoril deček; sodnik je dostavil grozeče: »In jaz bi te vzel.« — »To je isto, kar sem rekel,« je menil deček.

s Zrakoplov je eksplodiral. Te dni je eksplodiral vodilni zrakoplov, ki je krožil nad Chicagom in pal v plamenu na streho neke

banke. Od pet zrakoplovcev sta dva popolnoma zgorela. Goreč curek, ki je šinil iz zrakoplovskega rezervoarja na množico, je težko ranil 25, a usmrtil 8 ljudi.

s Tatovi-premetenci. V Parizu se je v palači princezinje Polignar oglašil telefon. Javila se je odlična trgovska tvrdka: »Gospa princeza je bila ravno zdaj pri nas in nam dala nalogo za popravo velike perzijske preproge, ki je v salonu. Prosimo, da ga pripravite; naši ljudje bodo takoj prišli, da ga odnese.« Za dvajset minut sta res prišla dva človeka in sta odnesla preprogo v avtomobil, ki je čakal pred palačo in jo je v tem odkuril. Kako se je princeza čudila, ko je prišla domov in izvedela, kaj se je zgodilo. Preproga je bila vredna 20.000 frankov. Policija marljivo zasleduje tatice.

s Smrt grofa Stürgkha. O rajnem bivšem cesarju Francu Jožefu pripovedujejo tole dogodbe: Ko je bil grof Stürgkh umorjen od Frica Adlerja v hotelu Meisl & Schaden, se je podal s težkim srcem in trepetajoč, kako naj bi to naznanil staremu cesarju, eden izmed grofov v Schönbrunn kjer je dobil starega gospoda v vrtu. Ta mu je dajal znamenja že od daleč in je bil dobre volje. »Bog te sprejmi, Bog te sprejmi!« Težka zadeva, pa mora biti; po daljšem oklevanju se je odločil grof. »Veličanstvo! Vašemu Veličanstvu moram sporočiti nekaj žalostnega.« — »No, kaj tedaj?« — »Veličanstvo, grof Stürgkh, grof Stürgkh — je ustreljen.« — »Stürgkh? Saj on vendar ni bil na fronti!« — »Ne, Veličanstvo, on res ni bil na fronti! Ustrelili so ga pri Meisl & Schaden.« Cesar je dejal nato počasi in s pomislekom: »Meisl & Schaden? Kaj je to še v naši posesti?«

s Sibirija, dežela bodočnosti. Kakor se glasi poročilo »Bas. Nachrichten«, posvečuje omska vlada vse sile gospodarskemu razmahu. Lesno gospodarstvo v Sibiriji se jako lepo razvija. Pravilno izkoriščanje sibirskih krasnih gozdov nese na leto 2 milijardi rubljev čistega dobička, ne da bi pri tem gozdovi trpeli najmanjšo škodo. Napravila je rečena vlada tudi korake, za večjo produkcijo v premogovih jamah in rudarskih podjetjih. Na Angori so odkrili prostrane komplekse raznih rud, v Jakutskem okraju pa so zasledili zlata polja. Pobegli tehničarji in inženirji iz Putilovke ustanavljajo v Sibiriji nove tvornice in rudarska podjetja. V zadnjem času se je začela omska vlada baviti z vprašanjem izkoriščanja sibirskih vodnih sil, kar bo neprecenljive vrednosti za sibirsko industrijo.

s Tetke maršala Focha. »Revue nationale« piše: Ko bo maršal korakal pod slavolokom zmage, bo lahko čital na njem ime svojega prastrica, generala Antoine Noquesa, ki se je proslavil v Nemčiji, Franciji, na Španskem, v Avstriji in povsod drugje. Njegova žena Nini je šla z generalom koder je mogla in je prišla pogosto v stik z Napoleonom. S časom je njen um upešal in živela je samo v spominih svojih mladih dni. Pri vsakem posetu, ki ga je general Foch napravil pri nji, mu je dejala: »Se še spominjaš, moj Ferdinand, onega plesa pred nekoliko dnevi, ko je Napoleon z menoj plesal?« »Ne spominjam se,« je rekel general odmahaje z glavo. »Ah, kako da se ti tega ne spominjaš,« je dejala tetka nevoljna in začudena. »Pa za to, ker tedaj še nisem bil rojen, tetka.«

Stekleničnica.

(Češki spisal Karel V. Rais; preložil Al. Benkovič.)

(Dalje.)

»Kaj pravite — jej —!« uide iz treh ust in oči ostanejo široko odprte.

»Nima je — Tercijanka je nočoj nekaj kupovala in povedala, da je bila zraven, ko so skladali. Še stekleničnice nima!«

Gospa se zasmeje na ves glas. Gospa Darbujanova je pri tem kimala z glavo, kot bi hotela reči: Da — da — to je žalostno — tužno! Malka je imela roke sklenjene na kolenih in je gledala silno brezbrizno.

»Torej niti stekleničnice nima?« znova vpraša županja, kot bi bila preslišala.

»Nima — nima —« odgovori Darbujanica zopet resno.

»Saj sem pravila — ne?« se razvname doktorica. »Iz uradniške rodbine je — saj vemo — pri njih je oprema sobe vedno sila poceni — za dvesto preskrbi se vse. Vem, da pernic nima več, kot jih je imela kot učiteljica, in oskrbnik bo še dalje spal na pernicah stare Domorazkovke. In perilo? Ah, saj poznam to!«

»Temu človeku bo še žal,« vzklikne ravnateljica in sama sebi pritrjuje sočutno.

»I, prosim vas, gospa ravnateljica — drug sta drugemu enaka. Saj vemo, kaj je, poznamo ga, ali ne?« pritrjuje Darbujanica mirno, a ostro.

»In ta služba ni velika — kaj pa je tak oskrbnik na pristavi, pristavnik, nič drugega, kot pristavnik — in baron se ne da prodati! Ah, dame moje, samo h gospodi ne v službo, ta je od danes do jutri. Rada bi videla, kako bodo izhajali. Ako se tako pričinja, kmalu prične manjkati na vseh straneh,« je govorila doktorica, dela joč se, kot bi umirala od strahu za življenje oskrbnikovih.

»Kot bi se ne bil mogel tu malo okrog ozreti, ne?« in gospa ravnateljica pogleduje od obraza do obraza, kaj bodo dame rekly k temu nazoru.

»Ah, prosim, gospa, tista, ki kaj ima, bi si bila dobro premislila — saj vemo, odkod in kaj je — kvečjemu, da bi se bila prišla kakšna kmetska — dosti je takih, ki bi bile rade gospe,« se oglasi Malka.

»Mislim, da je potrkal marsikje,« nadaljuje gospodinja, »a se mu ni sponeslo; pri nas je tudi poskušal, Malki se je klajal, pristavnica je letala za mano, a se nam ni ljubilo. Prosim vas, to je nevarna stvar! Graščinska služba je od danes do jutri — ko bi ga odpustili, bi bil na slabem. Potem pa tisto sorodstvo vsepovsod — ah, ah!« in odklanjajoč je zamahnila z roko.

»Zdaj pa vidimo —« se zopet vtakne vmes županja s tistim bodečim glasom — »jaz sem vedno mislila, da je bil Malki všeč, in da ste bili zadovoljni s tem.«

»Jaz, gospa?« se močno začudi Malka. — »Takih, kolikor hočem!« in zasmeje se kot dete.

Doktorica je, zobe kažoč, posmehljivo pogledovala drugo za drugo.

»Le tiho, gospodična, nikar ne tajite,« požuga ji poštarica.

»Ne, gospa, gotovo ne! Ko sem prvič

govorila z njim, sem že vedela, pri čem da je. Oče in mati sta mi vedno pravila: Čuj, dete, s tem Domorazkom rajši ne govori, zaman bi bila vsaka beseda. A zakaj bi se ne zabavala — ne? Zabavam se prav rada — zakaj bi ne uživala mladih let?«

»V tem imate pa zopet prav, gospodična,« pritrjuje ji županja. »Tudi jaz govorim naši Boženi: Zabavaj se, draga moja, zabavaj se! — Mlada si, šestnajst let imaš — za druge misli imaš še dosti časa, ko jih boš imela dvajset.«

»Res je tako, gospa, saj tu itak nimamo drugega nego tisto malo zabave,« je prikimala Malka smejoč se, dasi je dobro razumela zbadljivo besedo županje o tistih šestnajstih letih.

»Ampak gospe,« po kratkem odmoru povzame poštarica, »ker je že ta oskrbnica bivša učiteljica, mora biti vendar jako olikana dama — gotovo mora imeti mnogo šol!«

Županja se porogljivo nasmeje, doktorica pa zaheheče: »O jej, o jej, to je olika — seveda več že ve, kot tu naša kmetska dekleta, a kaj to izda? Česar se kdo na pamet nauči iz knjig, to še ni vse. In kakor pravijo, je bila samo nekje v mali šoli — česa pa potrebuje za to? O, jaz jo poznam! Ko bi ne vedela, odkod je oskrbnik, bi rekla, da bo hitro tožil zaradi žolca — saj taka ženska še krompirja ne zna skuhati! A temu Domorazku prav gotovo ne bo nič; človek iz take bajte sne vse!«

»Prav pravite, gospa doktorjeva, in pa za nobeno stvar ne znajo prijeti, navedene so zjutraj dolgo spati, mož naj bi si sam kuhal zajtrk; lepo pospravljati, posode pomivati ne znajo, vse ostane umazano, da je groza! Vedno bi brale kak roman in mož, ko pride k obedu, naj si gre rezat suhega kruha!« Končavši ta govor je gospa ravnateljica kimala z bolestnim usmevom, kot bi hotela reči: Moj Bog, škoda besedi!

»In pa perilo, gospa — vse nogavice raztrgane — in pa drugo —« Malka je zamahnila z roko, kažoč, da je najboljšo o tem ne govoriti.

»Zdaj mi pa povejte, gospe, kaj ta ženska pravzaprav misli početi tukaj?« se pridigarški oglasi poštarica. »Kaj pa si misli — kam je prišla? Kaj pa misli, da smo? Kako pa more tukaj med ljudi, ko še stekleničnice nima?«

Dame so tužno pritrjevale in v duhu hitele vsaka k svoji stekleničnici.

Pri županu, doktorju, poštarju, ravnateljju, Darbujanu so imeli v velikih sobah steklene omare, da pero tega ne popiše! Steklo od vrha do tal, zadaj zopet zrcalo od vrha do tal, znotraj porcelanaste posode, belejše od snega, steklene, sveteče se kot kristal, cele vrste drobnjave in igrače lepša ena od druge, naokrog vse rodbinsko srebro, zunaj krasni rezani okraški; pri županu sta se od zgornj doli vili dve kači, pri poštarju je bil okrog in okrog venec izrezljanih rož, doktorica je imela

ob straneh dva zmaja, na vrhu levjo glavo, tudi pri ravnateljstvih in Darbujanovih ni manjkalo rezb.

»Kaj mislite, ali bosta delala obiske?« izpregovori ravnateljica na poštarice besede.

»No, jaz ne grem tja!« in doktorica se zasmeje s hrupnim smehom, iz katerega so štrlele same igle.

»Kdo bi neki šel tja, gospa doktorjeva?« pristavi županja pomilovalno in očitajoče.

»Da bi jih spravljal v zadrego — ne?« vpraša Darbujanica.

»Sram bi ga moralo biti, da jo je vzela,« veli poštarica.

»Jaz se le čudim, da mu je mati dovolila! Zadnji groš so potrošili zanj, zdaj pa naj bi mu pomagali še naprej!«

»Prav pravite, gospa ravnateljica! A stara Domorazkova se dela, kot bi bil v samih nebesih — pravi, da je vsega dovolj, vsega! I no, jaz se ji kot materi ne čudim, da pred ljudmi to olepšava. Tukaj vendar vsako kmetsko dekle, kadar se omoži v naših letih, dobi stekleničnico, pa naj je tudi iz mehkega lesa. In te bajtarske punice štedijo, da bi jo imele, vsake bi bilo sram, močiti se brez stekleničnice. Kolikokrat se mora človek smejeti, kaj vse imenujejo stekleničnico! Spada pa vendar v pošteno gospodinjstvo! Kolikokrat se moram smejeti, ko prihajajo k nam, kako se vsak zagleda v stekleničnico, kot očaran.«

»Pri nas tudi gospa županja!« poseže vmes poštarica.

»Ah, prosim, gospa županja, izpijte — izpijte, dame, prosim —« priganja gospa Darbujanova.

Zvonček zapoje in Malka odhiti v prodajalno.

»Tako smo se malo pogovorile o oskrbnici, ali je pač vredno?«

»Prav pravite, gospa županja, ni vredno — jaz to vem!« pritrjuje doktorica. »Ali si na jesen, gospa poštarjeva, omislite plašč ali kožuh?« krene nato na polje mode.

Malka se ni takoj vrnila v sobo. Sedeč blizu okna, je na gornji strani trga opazila dva slamnika in dva porastla obraza; čakala je samo, da čimprej zapoje zvonec. Ko je odpravila kupca, je šla za njim in se postavila na prodajalnična vrata.

Ozrla se je po klanecu gori, a hitro se je naredila malomarno in mirno gledala na dve nasprotni strehi, ki sta si na vročem solncu gredli stara, prerahljana hrbta; vedela pa je za gotovo, da sta jo tajnik in podučitelj Beranek že zagledala in da bosta v kratkem tu.

Gledala je nalašč na spodnjo stran trga, a vendar je videla, da gospoda že prihajata, da si Beranek popravlja lasce in klobuk, tajnik pa nanosnik. Slišala je že hojo, škripanje od solnca razpaljenega peška, a stala je vtopljena v globoke misli.

(Dalje.)

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Centič.

Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.